

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II informacyjny

Ew. 6. Nr. 33011 /II

DO

WODZA NACZELNEGO /ADJUTANTURA GENERALNA/.

w B e l w e d e r z e .

Przedkłada się do wiadomości odpis sprawozdania z konferencji Brukselskiej.

1 załącznik.

Za zgodność:

W. Z. Sikorski

[Signature]

Szef Sztabu Generalnego
S I K O R S K I m.p.
Generał-porucznik.

O t r z y m u j a :

Naczelnny Wódz /Adj.Gen./
Minister Spraw Wojskowych.
M.S.Zagr./przez ofic. łączn./

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Zakł. Graf. Nacz. Dow. № 2184. 5000. 29.1.21.

7584 J
Poczta polowa 53 8. czerwca 1921 r.

B. PILNE TAJNE

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSAWA
L: Dz. 7584 J. 2. dnia 9 VI 1921 r.

załącz. Wrz. 21.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

REZULTATY KONFERENCJI POLSKO-LITEWSKIEJ W BRUKSELI

(6 - 22. 5. 1921 roku).

I.

PRZEBIEG KONFERENCJI.

Obrady pod przewodnictwem HYMANSA i przy udziale kilku przedstawicieli Ligi Narodów rozpoczęły się od zgłoszenia litewskiego projektu ugody na zasadach: Wilno i Wilenszczyzna należą do Litwy. Litwa skłonna jest zawrzeć z Polską konwencje ekonomiczne i tranzytowe po uregulowaniu sprawy Wilna w myśl życzeń litewskich.

Delegacja polska oświadcza, że powyższy wniosek jest nie do przyjęcia. Domaga się wyjaśnienia, na jakich zasadach opierają Litwini śądania w sprawie Wilna, przypomina polskie propozycje zbliżenia i konwencji przedstawiane na konferencji warszawskiej.

Po dyskusji nad możliwościami zbliżenia polsko - litewskiego, Litwini złożyli memoriał wykazujący ich historyczne, jurydyczne, etnograficzne i ekonomiczne pretensje do ziemi Wilenskiej.

Z polskiej strony złożono memoriał o stosunku Polski do Wilenszczyzny i przeprowadzono krytykę memoriału litewskiego popartą obszerną argumentacją w każdej z poruszonych dziedzin.

II.

POCZĄTKOWE ZAŁOŻENIA HYMANSA.

Zasady, na których przewodniczący przedstawiciel Ligi Narodów opierał w założeniu swoje projekty, zbliżone były do litewskich śądów. Przesądając niejako przynależność Wilna do Litwy HYMANNS domagał się jedynie związania Litwy z Polską bliżej i silniej, niż z którymkolwiek innym sąsiadem. W kwestji zbliżenia Litwini nie okazywali zupełnie tendencji przychylnych, zachowując się stale z najdalej idącą rezerwą.

III.

REZULTAT DYSKUSJI, ZASADNICZA ZMIANA PROJEKTU HYMANSA.

W rezultacie dyskusji nad sprawą Wilna przeniesionej na szerokie forum przez agresywną mowę LLOYD GEORGE'A w izbie Gmin oraz wywołane przez nią echa w sferach francuskich i polskich przedstawiciel Ligi Narodów zmienił zasadniczo swój sąd o polityce Kowińskiego rządu.

Zmiana ta znalazła wyraz w formalnem projekcie załatwienia sporu, który HYMANS złożył dnia 20 maja b.r. obydwu zainteresowanym stronom.

Projekt opiera się na następujących zasadach:

- 1). Litwa składa się z dwóch równorzędnych kantonów: Kowińskiego i Wilńskiego.
- 2). Kantony posiadają oddzielne sejmy i wspólną delegację sejmową.
- 3). Prawa mniejszości narodowych są wszechstronnie zagwarantowane (proporcjonalne wybory etc.)
- 4). Wspólny Naczelnik Państwa wybierany kolejno przez kantony.
- 5). Cała dwukantonalna Litwa związana z Polską ściślemi konwencjami: wojskową, handlową, celną i tranzytową.
Związek ściślejszy niż z innymi sąsiadami.
Projekt uwzględnia zasady poszczególnych konwencji.

IV.

ZNACZENIE WYNIKÓW KONFERENCJI.

Wynik konferencji streszcza się w zasadniczej zmianie w stosunku Ligi Narodów do całokształtu polityki rządu Kowińskiego.

Projekt przedstawiony przez HYMANSA w porozumieniu z przedstawicielami wielkich mocarstw stwierdzając równorzędność Wilna i Kowna neguje tem samym uprawnienie rządu Kowińskiego do jakichkolwiek aneksjonistycznych żądań i do reprezentacji interesów całej Litwy, oraz ogranicza znaczenie tego rządu do lokalnych spraw Kowienszczyzny (kantonu Kowińskiego).

Następnie projekt ten uznaje prawo ludności Wilenszczyzny do własnego ciała parlamentarnego.

Stwierdzając jednolitość terenu Polski i Litwy pod względem wojskowym i gospodarczym w projekcie położono nacisk na związanie obydwu kantonów litewskich z Polską ściślemi konwencjami.

V.

INSTRUKCJA.

Konferencja Brukselska i złożony na niej program Ligi Narodów zgłoszony przez Hymansa daje punkt wyjścia do obalenia koncepcji związku Nadbałtyckiego z pominięciem Polski. Uznanie równorzędnej Litwy. Kowieńskiej i Litwy Wileńskiej w projekcie Hymansa

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

zawarte pozwala na konkretne stwierdzenie wobec wszystkich
czynników miarodajnych, iż Litwa jako organizm państwowy skoń-
czony, gotowy do zawierania umów międzynarodowych i niesienie
za nie całkowitej odpowiedzialności jeszcze nie istnieje, że le-
sy jej ważą się dopiero, a zatem wszelkie wiązanie się decydu-
jące z Litwą czy to Kowieńską, czy Wileńską jest przedwczesne.

Argumentację tę należy szerzyć uparcie w wygrywać w danej chwili tę ostrożność jaka cechuje we wszystkich krokach politycznych między państwami Nadbałtyki.

Wytyczną naszą musi być niedopuszczenie do stworzenia
stosunku Nadbałtyckiego przed załatwieniem sprawy naszego sto-
sunku do Litwy.

O ile w kołach rządowych któregośkolwiek z Państw Nadbałtyckich fakty Brukselskie nie znajdują z tych czy innych powodów dostatecznego oddźwięku, należy w porozumieniu z poselstwem wygrywać koła wojskowe, względnie nawet poważną opozycję przeciwrządową przed podsuwanie jej tego argumentu.

Należy jednocześnie dokładać wszelkich starań, celem zbliżenia armji Państw Nadbałtyckich do armji Polskiej. Propozycja estończyków o przyjęcie ich na szkoły w Polsce musi być doprowadzony do skutku i w tym kierunku attache w Rewlu będzie pracował z całą energją dostatecznie często i dokładnie porozumiewając się ze sztabem Generalnym.

Przy wysuwających się okazjach tę samą sprawę należy w miarę możliwości poruszać także na Łotwie i w Finlandji.

Równie pożądanymi byłyby wizyty oficerów z Państw Nadbałtyckich w Polsce. Swój uwagi, co do tego, jak również uwagi jakby przyjęte były wizyty oficerów polskich w Państwach Nadbałtyckich nadesła Attache Wojskowi w czasie najbliższym. Rząd Polski wyraził zgodę, aby przyjąć projekt Hymansa, jako bazę do dalszej dyskusji.

La zjedru sprw Kurdy